

Bruxelles, 2. srpnja 2020.
(OR. en)

9346/20

**Međuinstitucijski predmet:
2020/0137(NLE)**

EDUC 268
SOC 439
EMPL 341
JEUN 57
COMPET 303
ECOFIN 558

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Datum primitka:	2. srpnja 2020.
Za:	g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2020) 275 final
Predmet:	Prijedlog PREPORUKE VIJEĆA o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2020) 275 final.

Priloženo: COM(2020) 275 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 1.7.2020.
COM(2020) 275 final

2020/0137 (NLE)

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

**o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost,
socijalnu pravednost i otpornost**

{SWD(2020) 123 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Prijedlog preporuke Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO)¹ za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost najavljen je u Komunikaciji „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju” od 14. siječnja 2020.² To je važan dio tekuće provedbe **europskog stupa socijalnih prava** kojim se jača prvo načelo o „obrazovanju, osposobljavanju i cjeloživotnom učenju”.

„Zajednička politika strukovnog osposobljavanja”, kako je definirana u Ugovoru iz Rima, dobila je novi zamah pokretanjem Kopenhaškog procesa 2002. u kojem djeluju države članice, socijalni partneri i Komisija, a podržale su ga i udruge pružatelja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. **Oko polovine osoba sa završenim višim sekundarnim obrazovanjem u Europskoj uniji čine osobe sa završenim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem.** SOO priprema mlade za uspješan ulazak u svijet rada te ispunjava potrebe za usavršavanjem i prekvalifikacijom radno sposobnih osoba u višestruke svrhe: zaposlenim osobama pomaže da kontinuirano usavršavaju svoje vještine, prilagođavaju ih promjenjivim zahtjevima posla ili pregovaraju o promjenama radnog mjesta, a nezaposlenima da steknu vještine potrebne za povratak na tržište rada te općenito kako bi polaznici stekli znanje, vještine i stavove za napredovanje u profesionalnom, društvenom i osobnom razvoju.

Pandemija bolesti COVID-19 ozbiljno je poremetila standardne aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja diljem Europe, uključujući strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Unatoč činjenici da su se države članice brzo okrenule digitalnim rješenjima za učenje, ograničavanje kretanja i kriza koja je uslijedila stavili su otpornost sustava na kušnju. Odmogla je i činjenica da je praktično osposobljavanje, u obliku učenja kroz rad i naukovanja, obustavljeno u većini sektora³.

Gospodarski oporavak od krize uzrokovane bolešću COVID-19 prilika je za ubrzanje reformi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i jačanje njegove otpornosti, posebno digitalizacijom obrazovnih ponuda i metoda te brzom prilagodbom promjenjivim potrebama tržišta rada. To uključuje obraćanje pozornosti na potrebu da se svakom polazniku, nastavniku i voditelju osposobljavanja osigura pristup digitalnim alatima i tehnologijama, kao i odgovarajuće mjere usmjeravanja. Digitalni alati kao što su simulatori, virtualna i proširena stvarnost mogu povećati dostupnost i učinkovitost osposobljavanja, posebno za mala i srednja poduzeća koja nude mjesta za naukovanje. U tome važnu ulogu mogu imati i centri za osposobljavanje među poduzećima i centri strukovne izvrsnosti.

Očekuje se da će pandemija dovesti do najdublje recesije u povijesti EU-a, a mladima će u to vrijeme biti teže pronaći svoj prvi posao⁴. Prethodne krize pokazale su da će mladi vjerojatno

¹ SOO je obrazovanje i osposobljavanje putem kojega mladi i odrasli stječu znanje, umijeća, vještine i kompetencije potrebne za određena zanimanja ili općenito na tržištu rada, a može se pružati u formalnom i neformalnom okruženju, na svim razinama Europskoga kvalifikacijskog okvira, uključujući tercijarnu razinu.

² Komunikacija Komisije „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju”, COM(2020) 14 final.

³

https://www.cedefop.europa.eu/files/cedefop_community_apprenticeship_experts_synthesis_how_are_european_countries_managing_apprenticeships_to_respond_to_the_coronavirus_crisis.pdf

⁴ Europska gospodarska prognoza – proljeće 2020. *Institutional paper* br. 125., svibanj 2020. Europska komisija.

biti najteže pogođeni. Stoga je daljnje jačanje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja ključno za oporavak od krize uzrokovane bolešću COVID-19 jer se u prethodnoj gospodarskoj i financijskoj krizi pokazalo da je strukovno obrazovanje i osposobljavanje neophodno za potporu zapošljavanju mladih. Posebice naukovanje, učenje kroz rad, ali i kratkoročni programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja usmjereni na nezaposlene pokazali su se kao put prema povećanju zapošljivosti i lakšem pristupu tržištu rada ili povratku na njega⁵. Ovim će se prijedlogom pridonijeti visokokvalitetnim ponudama, posebno naukovanja i drugih strukovnih programa u okviru **Garancije za mlade**, osiguravanjem njihove relevantnosti za tržište rada, digitalizacije i ekološke održivosti SOO-a. Pozvat će se i na pojačanu potporu za naukovanje i Europski savez za naukovanje kako bi se obnovila i povećala predanost kvalitetnim i uspješnim mogućnostima naukovanja.

Modernizacija sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja opravdana je i zbog **promjena u svijetu rada i vještina**. Aktualna kretanja kao što su automatizacija i digitalizacija proizvodnje i usluga i dalje preoblikuju tržišta rada. Osim toga, za šire usporedne tranzicije prema **digitalnom i zelenijem gospodarstvu** bit će potrebna prilagodba strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi polaznici SOO-a stekli vještine potrebne za zelenu i digitalnu tranziciju, uz istodobno ponovno potvrđivanje i jačanje središnje uloge strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u **kontinuitetu cjeloživotnog učenja**. Osobito je važno i transverzalno učenje, kojim se premošćuje jaz između formalno odvojenih ili usporednih područja učenja, npr. zdravstvenog sektora i sektora okoliša⁶.

S obzirom na to da strateški okvir za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja te posebni prioriteti u području SOO-a završavaju 2020., to je prilika za definiranje nove i ambicioznije politike Unije o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju koja odgovara na prethodno opisane izazove. Opći cilj trebao bi biti modernizacija politike EU-a u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se zadovoljile velike potrebe za usavršavanjem i prekvalifikacijom potaknute zajedničkom ambicijom da se prilagodi izazovima 21. stoljeća, posebno kako bi se podržao oporavak od pandemije bolesti COVID-19 i pridonijelo izgradnji održivije, pravednije i otpornije Europske unije.

Prijedlog je sastavni dio drugih predstojećih Komisijinih inicijativa politike, posebno Komunikacije Komisije o Programu vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost⁷, Komunikacije o potpori zapošljavanju mladih – most prema radnim mjestima za sljedeću generaciju⁸, Akcijskog plana za digitalno obrazovanje, strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.) i europskog prostora obrazovanja, koji obuhvaćaju sve razine i vrste obrazovanja i osposobljavanja.

- **Područje primjene prijedloga**

Komisijin Prijedlog preporuke Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost usmjeren je na obnovu politike EU-a o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju:

- (a) **modernizacijom politike Unije o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju** kojom se podupire tranzicija prema zelenom i digitalnom gospodarstvu u doba

⁵ Stope zaposlenosti osoba sa završenim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem postupno su rasle sa 73,7 % u 2009. na 79,5 % u 2018.

⁶ Kao što je primjerice preporučeno u Komunikaciji o strateškom pristupu u pogledu farmaceutskih sredstava u okolišu iz 2019.

https://ec.europa.eu/environment/water/water-dangersub/pdf/strategic_approach_pharmaceuticals_env.PDF

⁷ COM(2020) 274 final.

⁸ COM(2020) 276 final.

demografskih promjena te uzlazna konvergencija nacionalnih sustava SOO-a. S obzirom na ključnu ulogu koju u poboljšanju zapošljivosti ima strukovno obrazovanje i osposobljavanje, a posebno naukovanje, predloženom modernizacijom **poduprijet će se i zapošljivost mladih i odraslih kojima je potrebno trajno usavršavanje i prekvalifikacija.** Uključivat će i povećanu upotrebu digitalnih alata i kontinuiranu digitalizaciju sustava SOO-a, što će doprinijeti povećanju njihove otpornosti;

- (b) **potvrđivanjem središnje uloge strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u kontinuitetu cjeloživotnog učenja** i njegove snažne povezanosti sa svim sektorima obrazovanja i osposobljavanja, što zahtijeva propusnost i transparentnost;
- (c) **racionalizacijom postupka europske suradnje** u području SOO-a integriranjem i prilagodbom instrumenata za osiguranje kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (EQAVET) te fleksibilnosti i prilagođenog pružanja aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja (ECVET);
- (d) **pojednostavnjivanjem upravljanja u području SOO-a na razini Unije** (povezano s integriranjem trenutačnih preporuka za ECVET i EQAVET u ovaj prijedlog i njihovim posljedičnim ukidanjem) i definiranjem metoda rada, vrsti potpornih aktivnosti na razini Unije i okvira za praćenje kako bi se ocijenio napredak u provedbi ove Preporuke, uz potpunu usklađenost sa širim okvirom upravljanja za obrazovanje i osposobljavanje.

Kad je riječ o mjerama koje treba poduzeti **na nacionalnoj razini**, novi elementi su sljedeći:

- **isticanje ključne uloge koju sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja imaju za mlade** koji ulaze na tržište rada, uz napomenu da bi sustavi SOO-a trebali imati jednako važnu ulogu za odrasle kojima je potrebno trajno usavršavanje i prekvalifikacija,
- **davanje određenog stupnja autonomije pružateljima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja** kako bi im se omogućilo da brzo reagiraju na promjene u potražnji za vještinama, ponude programe brze prekvalifikacije i blisko surađuju s poslodavcima iz javnog i privatnog sektora,
- **organizacija programa SOO-a po modulima (modularizacija)** i proširenje programa na više razine kvalifikacija i mikro-kvalifikacija,
- **povezivanje SOO-a s gospodarskim strategijama i inovacijskim sustavima usmjerenima na budućnost,**
- **promicanje centara strukovne izvrsnosti**⁹ (uglavnom putem programa Erasmus+) povezanih sa strategijama pametne specijalizacije i pružanje inovativnih usluga koje uključuju klastere¹⁰, poduzetničke inkubatore, potporu novoosnovanim poduzećima i

⁹ Centri strukovne izvrsnosti trebali bi biti vrhunske referentne točke za osposobljavanje u posebnim područjima kad je riječ o početnom osposobljavanju mladih i trajnom usavršavanju i prekvalifikaciji odraslih, s pomoću fleksibilne i pravodobne ponude osposobljavanja u skladu s potrebama poduzeća za vještinama. Ti centri djeluju lokalno, ugrađeni su u lokalne inovacijske ekosustave i klastere te okupljaju brojne lokalne partnere, kao što su pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, poslodavci, istraživački centri, razvojne agencije i službe za zapošljavanje kako bi se razvili „ekosustavi vještina” koji doprinose regionalnom, gospodarskom i socijalnom razvoju, inovacijama i strategijama pametne specijalizacije.

¹⁰ Industrijski klasteri skupine su specijaliziranih poduzeća, često MSP-ova, i drugih povezanih subjekata koji pružaju potporu na lokaciji, koji blisko surađuju. U Europi postoji oko 3000 specijaliziranih klastera s 54 milijuna radnih mjesta. U obnovljenoj strategiji industrijske politike EU-a klasteri se

širenju tehnologije, posebno za mala i srednja poduzeća (MSP), kako bi strukovno obrazovanje i osposobljavanje postalo otporno i prikladno za povećanu digitalizaciju, digitalnu spremnost i kako bi se potaknuo prelazak iz sektora u opadanju u nove rastuće sektore,

- **uključivanje okolišne i socijalne održivosti** u kurikulum strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i u organizacijsko upravljanje, među ostalim povezivanje aspekata okoliša s drugim područjima,
- **osiguravanje bolje propusnosti** između sustava obrazovanja i osposobljavanja,
- u kontekstu pandemije bolesti COVID-19, **povećanje digitalne spremnosti ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje** promicanjem novih okruženja za učenje, alata i pedagoških metoda, posebno povezanih s digitalizacijom, vodeći računa o kurikulumima i sadržajima specifičnima za strukovno obrazovanje i osposobljavanje te transverzalnim kurikulumima i sadržajima te uključivanjem aspekta digitalizacije u okvir za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET),
- **povećanje atraktivnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja** za polaznike i poduzeća, uključujući mikro, male i srednje poduzetnike, npr. internacionalizacijom i brojnijim prilikama za mobilnost polaznika i osoblja koje nudi program Erasmus+ i drugim mogućnostima financiranja,
- uklanjanje **rodnih** predrasuda i rodni stereotipa pri izboru zanimanja te podupiranje raznolikosti i uključivosti,
- **utvrđivanje skupa pokazatelja i ciljeva** kako bi se omogućilo kvantitativno i kvalitativno praćenje uspješnosti sustavâ SOO-a.

Osim što se ponovno potvrđuje uloga tripartitnog Savjetodavnog odbora za strukovno osposobljavanje (ACVT), u prijedlogu se iznose i sljedeći **novi elementi na razini EU-a**:

- **osiguravanje službe za potporu** koja obuhvaća različite dimenzije sustavâ SOO-a (npr. naukovanje, centri strukovne izvrsnosti, trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje, osiguranje kvalitete) i objedinjuje upravljanje nekoliko zasebnih struktura potpore (tajništva EQAVET-a i ECVET-a, službe za potporu naukovanju, stručne radne skupine),
- **podupiranje digitalne spremnosti ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje** pojačanim uvođenjem alata SELFIE i njegovim postupnim proširenjem kako bi se obuhvatilo učenje kroz rad¹¹,

prepoznaju kao snažan instrument gospodarskog razvoja za potporu industrijskim inovacijama na terenu.

¹¹ SELFIE (*Self-reflection on Effective Learning by Fostering the use of Innovative Educational Technologies*) je besplatan, jednostavan i prilagodljiv alat koji školama pomaže da ocijene kako stoje u pogledu učenja u digitalnom dobu. Osmišljen je u okviru Zajedničkog istraživačkog centra kako bi se školama pomoglo da uključe digitalne tehnologije u poučavanje, učenje i ocjenjivanje učenika. Taj alat može istaknuti ono što dobro funkcionira, kao i područja u kojima su potrebna poboljšanja te predložiti prioritete. Alat je trenutačno dostupan na 24 službena jezika Europske unije, a s vremenom će se dodati više jezika. SELFIE anonimno prikuplja stajališta učenika, nastavnika i ravnatelja škola o tome kako se tehnologija upotrebljava u njihovoj školi. To se postiže kratkim izjavama i pitanjima te jednostavnom ljestvicom s ocjenama od 1 do 5. Izjave obuhvaćaju područja kao što su vodstvo, infrastruktura, osposobljavanje nastavnika i digitalna kompetencija učenika. Rezultati samoprocjene mogu se strateški koristiti na razini sustava ili na institucijskoj razini radi daljnje izgradnje kapaciteta i ulaganja u infrastrukturu, u skladu s utvrđenim nedostacima.

- **promicanje europskog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kao globalne referentne točke za razvoj vještina** i poticanje mobilnosti i priznavanja strukovnih kvalifikacija i ishoda razdoblja učenja u inozemstvu, među ostalim razvojem koncepta europskih temeljnih strukovnih profila kao dijela platforme Europass i dopunjenih, ako je to moguće, strukovnim digitalnim sadržajem,
- **uvodenje postupka istorazinskog ocjenjivanja sustava osiguranja kvalitete** u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kojim će se olakšati uzlazna konvergencija u pogledu kvalitete, transparentnosti i uzajamnog povjerenja.

Politički kontekst

Kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 Komisija je predložila odvažan i sveobuhvatan **plan oporavka i pripreme za sljedeću generaciju**. Njime se utvrđuje kako ponovno pokrenuti europsko gospodarstvo, zaštititi i otvoriti radna mjesta, potaknuti zelenu i digitalnu tranziciju te učiniti gospodarstvo pravednijim, otpornijim i održivijim za buduće generacije. U planu se naglašava da su poboljšanje i prilagodba vještina, znanja i kompetencija postali još važniji.

U okviru instrumenta *Next Generation EU* (EU sljedeće generacije)¹² prikupit će se nova financijska sredstva na financijskim tržištima za razdoblje 2021. – 2024. za novopredloženi **Mehanizam za oporavak i otpornost**¹³ i **REACT-EU**¹⁴. Oba će programa uključivati ulaganja u **vještine, obrazovanje i osposobljavanje** kako bi se postavili temelji za zeleni, digitalni i otporni oporavak. Komisija je prilagodila i svoje prijedloge za budući Europski socijalni fond plus kako bi se pružila još veća potpora **mjerama za zapošljavanje mladih te obrazovanju i vještinama mladih**.

U okviru strategije oporavka Komisija je predložila i osiguravanje znatnih dodatnih sredstava u iznosu od 30 milijardi EUR za **Fond za pravednu tranziciju**, čime bi se ukupni iznos povećao na 40 milijardi EUR. Ta će se sredstva upotrijebiti za ublažavanje socioekonomskih učinaka prelaska na klimatsku neutralnost u najpogođenijim regijama, primjerice potporom prekvalifikaciji radnika, pomaganjem malim i srednjim poduzećima da stvore nove gospodarske prilike i ulaganjem u prelazak na čistu energiju i kružno gospodarstvo¹⁵.

To je povezano s **Europskim zelenim planom**, koji je EU-ova nova strategija rasta kojom se EU nastoji preobraziti u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem 2050. neće biti neto emisija stakleničkih plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa. Ulaganje u **kružno gospodarstvo**¹⁶ moglo bi pomoći EU-u da smanji svoju ovisnost o vanjskim dobavljačima i postane otporniji na poremećaje u globalnoj opskrbi. Predstojeći **val obnove** bit će usmjeren na otvaranje radnih mjesta u građevinarstvu, obnovi i drugim radno intenzivnim industrijama¹⁷. Tranzicije u tim područjima dovode do povećane potrebe za prekvalifikacijom i usavršavanjem. Programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja mogu imati ključnu ulogu u ostvarivanju tih vještina te će vjerojatno imati važnu ulogu i u provedbi drugih inicijativa iz Europskog zelenog plana¹⁸.

¹² COM(2020) 456 final.

¹³ COM(2020) 408 final.

¹⁴ COM(2020) 451 final.

¹⁵ COM(2020) 442 final.

¹⁶ COM(2020) 98 final.

¹⁷ COM(2020) 456 final.

¹⁸ Na primjer, u Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. (COM(2020) 380 final) naglašava se ključna uloga vještina u prelasku na zeleno gospodarstvo i borbi protiv gubitka bioraznolikosti, s naglaskom na osposobljavanju i prekvalifikaciji radne snage u širokom rasponu sektora. Time će se pridonijeti i

Komisija je donijela i **Novu industrijsku strategiju za Europu**¹⁹ kako bi se uhvatila u koštac s usporednom zelenom i digitalnom tranzicijom. U Strategiji Komisija poziva na odlučno djelovanje kako bi cjeloživotno učenje postalo stvarnost za sve te kako bi se osiguralo da obrazovanje i osposobljavanje idu ukorak s usporednim tranzicijama. Poziva i visoko obrazovanje te strukovno obrazovanje i osposobljavanje da osiguraju više znanstvenika, inženjera i tehničara za tržište rada. Isto tako, u **Strategiji za MSP-ove za održivu i digitalnu Europu** ističe se kako se sve veći broj MSP-ova suočava s izazovom pronalaženja potrebnih vještina i činjenicom da je dostupnost kvalificiranog osoblja ili iskusnih rukovoditelja i dalje najvažniji problem četvrtine MSP-ova u Europskoj uniji²⁰. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje posebno je važno za MSP-ove kako bi se osiguralo da njihova radna snaga posjeduje vještine potrebne na tržištu rada.

U strategiji **Izgradnja digitalne budućnosti Europe** u kojoj se naglašava potreba za ulaganjem u obrazovanje, osposobljavanje i digitalne vještine za sve Europljane uzimajući u obzir donesenu **Strategiju za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.**²¹, predstavljene su prilike i izazovi aktualne digitalne transformacije te odgovor politika EU-a na njih.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

U skladu s člankom 166. stavkom 1. UFEU-a Unija provodi politiku strukovnog osposobljavanja koja podupire i dopunjuje djelovanje država članica, pri čemu u cijelosti poštuje odgovornost država članica za sadržaj i ustroj strukovnog osposobljavanja. U skladu s člankom 166. stavkom 2. UFEU-a ciljevi su djelovanja Unije:

- olakšati prilagodbu industrijskim promjenama, osobito strukovnim osposobljavanjem i prekvalifikacijom,
- unaprijediti početno i trajno strukovno osposobljavanje u okviru cjeloživotnog učenja kako bi se olakšala strukovna integracija i reintegracija na tržište rada,
- olakšati pristup strukovnom osposobljavanju i poticati mobilnost nastavnika i polaznika, a osobito mladih,
- poticati suradnju između ustanova za obrazovanje ili osposobljavanje i poduzeća,
- razviti razmjene informacija i iskustava u vezi s pitanjima koja su zajednička sustavima osposobljavanja u državama članicama.

U članku 165. stavku 1. UFEU-a propisuje se da Unija doprinosi razvoju kvalitetnog obrazovanja poticanjem suradnje među državama članicama te, ako je to potrebno, podupiranjem i dopunjavanjem njihovih aktivnosti, pri čemu u potpunosti poštuje odgovornost država članica za nastavni sadržaj i ustroj obrazovnih sustava. U skladu s člankom 165. stavkom 2. UFEU-a, drugom i četvrtom alinejom, ciljevi su djelovanja Unije:

budućem akcijskom planu za postizanje nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla, u kojem je važno objediniti obrazovanje i vještine iz različitih područja, kao što su okoliš i zdravlje, kako bi se odgovorilo na te izazove sve izraženijeg međusektorskog karaktera. U strategiji „od polja do stola” (COM(2020) 381 final), čiji je cilj promijeniti način na koji se hrana proizvodi i isporučuje potrošačima, također se prepoznaje ključna uloga znanja i smjernica za potporu tranziciji.

¹⁹ COM(2020) 102 final.

²⁰ COM(2020) 103 final.

²¹ Komunikacija Komisije „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.”, COM(2020) 152 final.

- poticanje mobilnosti studenata i nastavnika, između ostalog, poticanjem akademskog priznavanja istovrijednosti diploma i trajanja studija,
- razvoj razmjene informacija i iskustava u vezi s pitanjima koja su zajednička obrazovnim sustavima država članica.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

U pogledu razvoja kvalitetnog obrazovanja i osposobljavanja te provedbe politike strukovnog osposobljavanja, EU je odgovoran za poticanje suradnje među državama članicama te prema potrebi podupiranje i nadopunu njihovih mjera.

Kvaliteta i konvergencija sustava SOO-a temelj je slobodnog kretanja ljudi, robe i usluga, otpornosti radne snage EU-a i, u konačnici, uspješnog održivog unutarnjeg tržišta te se stoga može rješavati samo na europskoj razini.

U članku 166. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije propisuje se da Unija provodi politiku strukovnog osposobljavanja koja podupire i dopunjuje djelovanje država članica, pri čemu u cijelosti poštuje odgovornost država članica za sadržaj i ustroj strukovnog osposobljavanja.

U članku 165. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije utvrđuje se da „Unija doprinosi razvoju kvalitetnog obrazovanja poticanjem suradnje među državama članicama te, ako je to potrebno, podupiranjem i dopunjavanjem njihovih aktivnosti, pri čemu u potpunosti poštuje odgovornost država članica za nastavni sadržaj i ustroj obrazovnih sustava”.

U skladu s načelom supsidijarnosti u prijedlogu se iznosi nova politika Unije u području SOO-a te se u tom pogledu daju preporuke.

Ovom se Preporukom ne dovodi u pitanje Direktiva 2005/36/EZ²² kako je izmijenjena Direktivom 2013/55/EZ²³ o priznavanju stručnih kvalifikacija i režimu automatskog priznavanja koji je u njoj predviđen.

- **Proporcionalnost**

Mjere predložene u okviru Preporuke proporcionalne su ciljevima koji se nastoje ostvariti. Prijedlogom preporuke Vijeća podupiru se procesi reformi koje su pokrenule pojedine zemlje i nadopunjuje djelovanje država članica u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. U predloženim su mjerama uvažene prakse država članica i različitost sustava. U Preporuci se primjenjuje diferencirani pristup nužan kako bi se uvažile različite gospodarske, financijske i društvene situacije te različiti uvjeti tržišta rada u državama članicama.

- **Odabir instrumenta**

Predloženi je instrument preporuka Vijeća u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti. Nadovezuje se na postojeće zakonodavstvo EU-a te je u skladu s vrstama instrumenata dostupnima za djelovanje EU-a u područjima obrazovanja, osposobljavanja i zapošljavanja. Kao pravni instrument znači obvezu država članica da primjenjuju mjere iz ove Preporuke te je čvrst politički temelj za suradnju na razini EU-a u tom području, uz potpuno poštovanje nadležnosti država članica u području obrazovanja i osposobljavanja te socijalnih politika i politika zapošljavanja.

²² SL L 255, 30.9.2005.

²³ SL L 354, 28.12.2013.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINAKA

Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva

Nije primjenjivo.

Savjetovanja s dionicima

Od 2017. provodi se temeljito i ciljano savjetovanje kako bi se odredili temelji SOO-a koji će se moći prilagođavati budućim promjenama u kontekstu novih trendova (digitalizacija, automatizacija, robotika, umjetna inteligencija, zeleno i održivo gospodarstvo, uključujući klimatske promjene, globalizaciju, nove poslovne modele, nove oblike organizacije rada, demografski razvoj, starenje, migracije).

U tim su savjetovanjima sudjelovali svi relevantni dionici:

- države članice i socijalni partneri okupljeni u dvije skupine: glavni direktori za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i tripartitni ACVT koji je donio [Mišljenje o budućnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja nakon 2020.](#),
- europski socijalni partneri (sa svojim dokumentima o stajalištu: [ETUC](#), [SME United](#) i [BusinessEurope](#)) te na posebnom saslušanju u siječnju 2020. i
- [udruge europskih pružatelja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja](#).

Komisija je u razdoblju od ožujka do svibnja 2020. provela [anketu o izazovima i učinku pandemije bolesti COVID-19 na strukovno obrazovanje i osposobljavanje](#), a rezultati te ankete sljedeći su:

- dostupno je nekoliko alata za izradu materijala za učenje na daljinu. Međutim, internetski materijal za strukovno obrazovanje i osposobljavanje općenito je manje razvijen u pogledu praktičnih dijelova osposobljavanja i učenja kroz rad,
- polaznici SOO-a mogli bi biti u nepovoljnom položaju u usporedbi s polaznicima drugih obrazovnih programa jer se veći napor ulaže u opće školske predmete, a manje u tipičan strukovni sadržaj,
- došlo je do znatnih poremećaja u „opskrbnom lancu” naukovanja. Naučnici većinom ne dolaze na svoje mjesto naukovanja u sektorima koji su zatvoreni (npr. ugostiteljstvo, osobne usluge, turizam i proizvodnja). U nekim se slučajevima zbog prekida i prestanka isplate novčane naknade, ako je primjenjivo, povećava stopa odustajanja,
- poslodavci nemaju mnogo kapaciteta da se usredotoče na osposobljavanje mladih ili svojih zaposlenika jer se moraju pobrinuti za nastavak poslovne aktivnosti. Međutim, neki poslodavci i pružatelji usluga osposobljavanja na najbolji su način iskoristili razdoblje izolacije kako bi podržali osposobljavanje svojih zaposlenika i ubrzali uvođenje digitalnih sustava i sadržaja za učenje,
- iako je brza prilagodba tim dramatičnim promjenama velik izazov za nastavnike, voditelje osposobljavanja i polaznike, mnogi su se dionici mobilizirali kako bi im pomogli (pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, lokalne vlasti, izdavači, nevladine organizacije, poduzeća itd.),
- postoji velik interes za uspostavu europske internetske platforme (koja je sigurna, višjezična, ima osiguranu kvalitetu itd.) koja bi nudila prilike za umrežavanje i razmjenu dobrih praksi te pružala digitalna rješenja, među ostalim i za učenje kroz rad.

Slična analiza koju je proveo CEDEFOP isto tako upućuje na određene izazove za sektor strukovnog obrazovanja i osposobljavanja: učenje na daljinu nesustavno je i njegova upotreba uvelike ovisi o e-vještinama škola i nastavnika i njihovoj dostupnosti te o predmetnim sektorima. Njegova upotreba kreće se od puke komunikacije / održavanja kontakta s učenicima, preko pristupa resursima (videozapisi itd.) do stvarnog poučavanja. Analizom je otkriveno i da naučnici nastavljaju osposobljavanje i rad, posebno u poduzećima koja pružaju osnovne usluge kao što su zdravstvena skrb i prehrana, sve dok se poštuju zdravstvene i sigurnosne mjere. S druge strane, naučnici su prestali dolaziti na svoje mjesto naukovanja u sektorima čije su djelatnosti obustavljene propisima, kao što su, u većini zemalja, ugostiteljstvo, osobne usluge, turizam²⁴. S obzirom na veliku zastupljenost žena u tim sektorima, procjenjuje se da su one posebno pogođene.

U širem smislu, pri definiranju buduće politike strukovnog obrazovanja i osposobljavanja korišteni su sljedeći dokumenti i forumi:

- projekt Cedefopa „[Promjena uloge i prirode strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Europi](#)” (2016.–2018.),
- anketa Cedefopa o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (2017.) u kojoj je sudjelovalo 35 646 građana država članica,
- Komisijina [Studija o mobilnosti u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju u Europi](#) (2019.),
- rasprave tijekom događanja u okviru Europskog tjedna vještina stečenih u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (2018., 2019.),
- dodatni dokazi OECD-a i Međunarodne organizacije rada.

Prijedlog izmjena i integracije elemenata dvaju instrumenata EU-a za SOO ECVET-a i EQAVET-a te o stavljanju izvan snage izvornih instrumenata temelji se na:

- posebnoj [Studiji o instrumentima EU-a za SOO](#) (EQAVET i ECVET) (2019., uzimajući u obzir prethodne evaluacijske studije),
- rezultatima radne skupine ACVT-a koja je osnovana radi postizanja dogovora o budućem razvoju europskih instrumenata za SOO (1. semestar 2019.).

Učinak prijedloga na preporuke Vijeća o Europskom sustavu bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (ECVET) i Europskom referentnom okviru za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET) i predloženi daljnji koraci

Od 2009. razvijaju se i provode dva posebna instrumenta strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se državama članicama pružila potpora u povećanju fleksibilnosti SOO-a (Europski sustav bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje – ECVET) i u poboljšanju kvalitete njihovih sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (Europski referentni okvir za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju – EQAVET). U skladu s rezultatima njihovih nedavnih evaluacija oba instrumenta treba modernizirati i racionalizirati.

Cilj **Preporuke o uspostavi ECVET-a**²⁵ bio je poboljšati priznavanje, prikupljanje i prijenos ishoda učenja, podupirati mobilnost i cjeloživotno učenje te uspostaviti europski sustav

²⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/fr/news-and-press/news/how-european-countries-manage-apprenticeships-respond-coronavirus-crisis>

²⁵ SL C 155, 8.7.2009.

prikupljanja i prijenosa bodova u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Na toj se inicijativi nastavilo raditi nakon Kopenhaške deklaracije iz 2002.²⁶ o budućim prioritetima za jačanje europske suradnje u SOO-u, u kojoj se navodi potreba za sustavom kojim se podupiru „transparentnost, usporedivost, prenosivost i priznavanje kompetencija i/ili kvalifikacija među različitim zemljama i na različitim razinama”.

U skladu s prethodno navedenim evaluacijama instrumenata EU-a za SOO, ECVET je uvelike pridonio razvoju kvalitetnijeg iskustva u području mobilnosti upotrebom i dokumentiranjem jedinica ishoda učenja, a sada gotovo sve države članice upotrebljavaju ECVET u međunarodnoj mobilnosti. Međutim, koncept bodova u okviru ECVET-a nije zaživio i ECVET nije doveo do razvoja europskog sustava prikupljanja i prijenosa bodova u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

Na temelju povratnih informacija dobivenih tijekom savjetovanja s dionicima i iskustva stečenog tijekom provedbe ECVET-a u zadnjih 10 godina, ovaj prijedlog uključuje i ojačava neke elemente Preporuke o uspostavi ECVET-a iz 2009. te odustaje od onih koji nemaju dodanu vrijednost niti ispunjavaju stvarnu potrebu u sustavima SOO-a. To se posebno odnosi na elemente navedene u nastavku.

- Načelo da se kvalifikacije sastoje od jedinica ishoda učenja integrirano je i ojačano u prijedlogu (modularizacija). To se smatra preduvjetom za povećanje fleksibilnosti programa SOO-a i olakšavanje vrednovanja čime će se povećati broj zainteresiranih za usavršavanje i prekvalifikaciju. To je ključno i za olakšavanje mobilnosti polaznika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te priznavanje ishoda učenja postignutih tijekom tih razdoblja mobilnosti. Nadalje, time se može poduprijeti i automatsko uzajamno priznavanje kvalifikacija u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te suradnja na sektorskoj razini, uključujući potporu u okviru planova²⁷ za sektorsku suradnju u području vještina. U tu će se svrhu ispitati koncept europskih temeljnih strukovnih profila s ciljem definiranja određenog udjela zajedničkog sadržaja osposobljavanja na europskoj razini. Profilima se može znatno olakšati mobilnost polaznika i radnika, automatsko priznavanje strukovnih kvalifikacija i ishoda razdoblja učenja u inozemstvu te razvoj zajedničkih kvalifikacija i kurikuluma u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.
- Alati za mobilnost razvijeni u skladu s Preporukom iz 2009. (npr. sporazum o učenju i memorandum o razumijevanju) povezani s potporom geografskoj mobilnosti polaznika SOO-a dodatno će se razvijati u okviru drugih instrumenata EU-a poput onih koji nastaju u okviru programa Erasmus+ i koji su povezani s daljnjim razvojem Europassa.
- Bodovi uvedeni Preporukom iz 2009. ukinut će se zbog slabog prihvatanja i nepostojanja dokaza o dodanoj vrijednosti. U praksi se ECTS sustav (Europski sustav prijenosa i prikupljanja bodova u visokom obrazovanju) upotrebljava i za postsekundarni i tercijarni SOO.

²⁶ Deklaracija europskih ministara strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i Europske komisije, koji su se sastali u Kopenhagenu 29. i 30. studenoga 2002., o jačanju europske suradnje u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

²⁷ Plan za sektorsku suradnju u području vještina novi je strateški pristup mobiliziranju dionika radi razvoja strategija sektorskih vještina koje se temelje na potražnji u Europi. Plan pruža snažnu osnovu za pokretanje širih aktivnosti. Do danas se provodio kao pilot-projekt u sektoru aditivne proizvodnje, automobilske industrije, baterija, biogospodarstva, građevinarstva, obrambene tehnologije, digitalizacije energetskog lanca vrijednosti i energetski intenzivne industrije, svemira, pomorske tehnologije, pomorskog prometa, mikroelektronike, čelika, tekstila, odjeće, obuće i kože te turizma.

Preporuka o uspostavi ECVET iz 2009. stavit će se izvan snage, a prethodno navedena načela ECVET-a nastaviti će se primjenjivati na temelju ovog prijedloga te će biti uključena u druge instrumente politike EU-a.

Svrha **Preporuke o uspostavi EQAVET-a**²⁸ bila je unaprjeđenje kvalitete SOO-a. Važnost poboljšanja kvalitete SOO-a već je bila istaknuta u Lisabonskoj strategiji iz 2000. u kojoj se navodi da je za prelazak na gospodarstvo utemeljeno na znanju potrebno moderno i prilagodljivo strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Nakon toga je u Kopenhaškoj deklaraciji iz 2002. predložena suradnja na razini EU-a u osiguravanju kvalitete SOO-a kako bi se gradilo uzajamno povjerenje i povećalo priznavanje kvalifikacija.

Prethodno navedene evaluacije instrumenata EU-a za SOO pokazale su da je EQAVET potaknuo države članice da preispitaju i poboljšaju svoje nacionalne sustave osiguranja kvalitete: dvanaest država članica poboljšalo ih je u skladu s tom preporukom, a u većini drugih zemalja EQAVET je poslužio za preispitivanje i prilagodbu nacionalnih sustava. Štoviše, nekoliko zemalja ima novo zakonodavstvo o osiguranju kvalitete koje se izričito poziva na EQAVET. Međutim, Preporuka nije znatno doprinijela poboljšanju transparentnosti mehanizama osiguranja kvalitete među državama i općenito nije potaknula uzajamno povjerenje. Nadalje, neki dionici smatraju da se taj alat uglavnom primjenjuje u školama, odnosno u početnom SOO-u.

Tijekom posljednjih deset godina u okviru mreže EQAVET-a na razini EU-a razvijene su mnoge aktivnosti kao što su uzajamno učenje i posebne radne skupine koje se bave osiguranjem kvalitete. Jedna od tih aktivnosti, pod nazivom inicijativa EQAVET+, sastojala se od izrade posebnih indikativnih deskriptora u nekoliko područja osiguranja kvalitete koja nisu obuhvaćena Preporukom iz 2009. Taj je postupak pokrenut kao odgovor na vanjsku evaluaciju Preporuke provedenu 2013., u kojoj je upozoreno na područja koja treba poboljšati.

Uzimajući u obzir rezultate različitih evaluacijskih studija kako je prethodno navedeno, ovim će se prijedlogom stoga:

- staviti izvan snage Preporuka o uspostavi EQAVET-a iz 2009., a rad na osiguravanju kvalitete SOO-a u EU-u integrirati u ovaj prijedlog,
- integrirati inicijativa EQAVET+ uz dodavanje elemenata koji se odnose na ishode učenja, certificiranje i ocjenjivanje, savjetovanje s dionicima, ulogu nastavnika i voditelja osposobljavanja,
- uvrstiti dodatni indikativni deskriptor za fleksibilnost puteva učenja u SOO-u s obzirom na povećanu potrebu da pružanje SOO-a postane fleksibilnije te da se doprinese okolišnoj održivosti,
- obuhvatiti aspekt digitalne spremnosti sustava i ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje,
- utvrditi nove metode rada istorazinskim ocjenjivanjem osiguranja kvalitete na razini sustava SOO-a kako bi se poboljšalo uzajamno učenje, povećala transparentnost mehanizama osiguranja kvalitete SOO-a te ojačalo uzajamno povjerenje među državama članicama,
- održati zadaće i funkcije nacionalnih referentnih točaka za EQAVET.

Procjena učinka

Prijedlog je sastavljen na temelju dokaza prikupljenih u studijama i tijekom opsežnih

²⁸ SL C 155, 8.7.2009.

savjetovanja s ključnim dionicima. Budući da su predložene aktivnosti zamišljene kao dopuna inicijativama država članica te s obzirom na njihov dobrovoljni karakter i opseg očekivanih učinaka, procjena učinka nije potrebna.

Primjerenost i pojednostavnjenje propisa

Nije primjenjivo.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Neće biti potrebna dodatna proračunska sredstva ni osoblje iz proračuna EU-a. Nadalje, ovom se inicijativom ne utječe na pregovore o sljedećem višegodišnjem financijskom okviru i budućim programima.

5. DRUGI ELEMENTI

Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Na nacionalnoj razini, ovim se prijedlogom države članice pozivaju na modernizaciju svojih sustava SOO-a u skladu s nacionalnim prioritetima i praksom u obrazovanju i osposobljavanju.

Komisija će svakih pet godina izvijestiti Vijeće o provedbi Preporuke na temelju godišnjeg praćenja Cedefopa i u bliskoj suradnji s ACVT-om.

Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)

Nije primjenjivo.

Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga

Preporuke državama članicama

Prijedlogom se države članice pozivaju da rade na provedbi politike Unije o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Ta je politika nadahnuta Mišljenjem ACVT-a o budućnosti SOO-a u razdoblju nakon 2020.²⁹

Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 pokazala je koliko je važno hitno poduzeti glavne mjere reforme kako bi strukovno obrazovanje i osposobljavanje postalo otpornije i spremnije za buduće izazove. Naglasila je potrebu za povećanom prilagodljivošću strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na brze promjene, ubrzanjem digitalizacije SOO-a, modernim i inovacijskim pristupima učenju te većim ulaganjima u vještine i kompetencije nastavnika i voditelja osposobljavanja.

Jedna od ključnih poruka Mišljenja ACVT-a jest poticanje uspostave europske kulture strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, koja je **usmjerena na rezultate, podupire države članice u postavljanju ciljeva** i razvija metode za procjenu njihova ostvarenja. Na temelju prethodnih savjetovanja o mogućim referentnim vrijednostima u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja prijedlogom se predviđa i niz kvantitativnih ciljeva koje treba ostvariti do 2025.³⁰

- **udio zaposlenih osoba sa svjedodžbom trebao bi iznositi najmanje 82 %³¹,**

²⁹ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>

³⁰ Učinak pandemije bolesti COVID-19 vjerojatno će usporiti ostvarivanje ciljeva u prvim godinama, ali očekuje se da će se oporavkom ubrzati napredak u njihovu ostvarivanju.

³¹ Time će se obuhvatiti dobna skupina od 20 do 34 godine s najmanje srednjom školskom ili stručnom spremom koja je napustila obrazovanje i osposobljavanje prije 1–3 godine.

- **60 % osoba koje su nedavno završile SOO ostvaruje koristi od izloženosti učenju kroz rad** tijekom svojeg strukovnog obrazovanja i osposobljavanja³². Taj se cilj odnosi na sve oblike učenja kroz rad, čime će se doprinijeti povećanim mogućnostima naukovanja koje se mogu poduprijeti Garancijom za mlade,
- **8 % polaznika SOO-a ostvaruje koristi od mobilnosti u svrhu učenja u inozemstvu**³³.

Prvi i treći cilj temelje se na referentnim vrijednostima iz strateškog okvira ET 2020. o zapošljivosti i mobilnosti osoba koje su završile SOO, dok se drugi temelji na Preporuci Vijeća o europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja. U radnom dokumentu službi Komisije detaljno se objašnjavaju razlozi i metodologija za te pokazatelje i ciljeve.

Prijedlogom se nadalje utvrđuje niz načela koja treba slijediti na nacionalnoj razini za provedbu prethodno navedene politike Unije. Ta se načela temelje na **sljedećim tematskim ciljevima**:

1. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje brzo se prilagođava dinamičnim promjenama na tržištu rada

Učinak pandemije bolesti COVID-19 na gospodarstvo EU-a, brze tehnološke promjene, digitalizacija, tranzicija prema resursno učinkovitom, kružnom i klimatski neutralnom gospodarstvu, novi poslovni modeli i novi oblici organizacije rada ubrzavaju promjene u vještinama koje zahtijeva tržište rada. Države članice moraju uspostaviti **odgovarajuće okvire i mjere kako bi osigurale da je SOO otporan i da može brzo reagirati na promjene potražnje na tržištu rada**. Potrebno je bolje predviđanje potreba za vještinama i mehanizmi za praćenje osoba koje su stekle kvalifikacije kako bi se moglo reagirati na promjene u gospodarskim sektorima i zanimanjima te na odgovarajući način prilagoditi sadržaj SOO-a. Pritom je odlučujući element brzina kojom se ta prilagodba odvija. Odgovarajuća autonomija i dostatno financiranje omogućit će pružateljima SOO-a da brzo reagiraju na promjene u potrebnim vještinama. SOO priprema ljude za određena zanimanja. Istodobno, u obrazovnom sadržaju i za mlade i za odrasle osobe mora se postići ravnoteža između ključnih kompetencija, među ostalim životnih vještina³⁴, i vještina specifičnih za zanimanje.

Učinkoviti pristupi za osiguravanje relevantnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada **posebno su učenje kroz rad i naukovanje**. U vrijeme recesije mala poduzeća možda neće moći osigurati mjesta za naukovanje. Snažniji preventivni pristup i veća usmjerenost Garancije za mlade na naukovanje, kao i odgovarajuće mjere potpore u obliku centara za osposobljavanje među poduzećima ili širenja digitalnih alata za osposobljavanje, mogu pridonijeti stabilnoj ponudi naukovanja i u nepovoljnim gospodarskim uvjetima.

³² Time će se obuhvatiti dobna skupina od 15 do 34 godine koja je napustila obrazovanje i osposobljavanje prije 1–3 godine. Pokazatelj će se temeljiti na podacima koji će se prikupljati od 2021. kao dio ankete o radnoj snazi EU-a.

³³ Mjerit će se kao udio polaznika koji su sudjelovali u programu mobilnosti u kalendarskoj godini u odnosu na ukupan broj polaznika koji te godine završavaju SOO. Pokazatelj će se temeljiti na podacima o mobilnosti prikupljenima iz podataka programa Erasmus+ i podacima o osobama koje su završile SOO dobivenima od UNESCO-a, OECD-a i Eurostata (UOE). Osim toga, prema potrebi, podaci iz programa mobilnosti nacionalnih tijela mogli bi se upotrijebiti i za dopunu podataka iz programa Erasmus+.

³⁴ Životne vještine mogu uključivati otpornost, medijsku pismenost, građanske kompetencije, financijsku, ekološku i zdravstvenu pismenost. Otvorena, demokratska društva ovise o aktivnim građanima koji mogu razlučiti informacije iz različitih izvora, prepoznati dezinformacije, donositi utemeljene odluke, koji su otporni i djeluju odgovorno.

2. Fleksibilnost i mogućnosti napredovanja u središtu su strukovnog obrazovanja i osposobljavanja

Fleksibilnost i mogućnosti napredovanja u pojedinim sektorima obrazovanja i osposobljavanja te među njima ključni su elementi sustava SOO-a koji se mogu prilagođavati budućim promjenama. Nadalje, osiguravanje da su programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja **personalizirani i usmjereni na polaznika** ključno je za postizanje velike angažiranosti polaznika i atraktivnosti puteva učenja u SOO-u koji vode većoj zapošljivosti.

Način za fleksibilno ažuriranje obrazovnog sadržaja i prilagođavanje potrebama pojedinaca je **modularizacija**, tj. razdvajanje strukovnih kvalifikacija na manje dijelove ishoda učenja. Vrednovanje ishoda učenja u neformalnom i informalnom učenju olakšat će usavršavanje i prekvalifikaciju, što će bit put ne samo do potpune kvalifikacije, nego i do mikrokvalifikacija ili djelomičnih kvalifikacija. Pomaže i u povezivanju različitih područja, što je potrebno za razvoj zelenog i održivog gospodarstva.

3. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje pokretač je inovacija i rasta te priprema polaznike za digitalnu i zelenu tranziciju te deficitarna zanimanja

Prilagodljivost SOO-a strukturnim promjenama može se poboljšati proaktivnijim pristupom kojim bi se **SOO mogao bolje strateški povezati s gospodarskim strategijama usmjerenima na budućnost te takvim poduzetničkim i inovacijskim ekosustavima**. To znači da se neće samo reagirati na promjene koje se već događaju, nego i sudjelovati u oblikovanju gospodarskih i društvenih tranzicija, posebno u trenutačnom kontekstu oporavka, usredotočiti se na strateške industrijske ekosustave (zdravstvo, farmaceutski proizvodi i drugo) te resursno učinkovito, netoksično, kružno, klimatski neutralno i digitalno gospodarstvo. Time bi se moglo skratiti vrijeme potrebno za prilagodbu kurikuluma strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

Države članice trebale bi nastaviti provoditi pristupe **izvrsnosti u području SOO-a** kojima se potiče integracija SOO-a u ekosustave vještina, strategije pametne specijalizacije, nacionalne strategije vještina, inovacijske sustave, strategije kružnog gospodarstva, inicijative za obnovu ili nacionalne energetske i klimatske planove. Razvoj SOO-a na višim razinama kvalifikacija te potpora poduzetništvu i novoosnovanim poduzećima važni su elementi potrebnog odgovora. To bi trebalo povezati s komplementarnim strukturnim mjerama politike, čime bi se poslovna okruženja mogla učiniti atraktivnijima te potaknuti ulaganja i širenje inovacija. **Centri strukovne izvrsnosti**, koji su povezani unutar transnacionalnog europskog okvira, mogu biti učinkovit alat za poticanje razvoja vještina kako bi se ubrzala tranzicija sa sektora koji su u padu na nove sektore koji rastu te kako bi se zelene i digitalne vještine (npr. na temelju Europskog okvira digitalnih kompetencija za građane i Europskog okvira za računalne vještine za stručnjake u području IKT-a) ugradile u strukovne sadržaje.

Za **zeleniji sektor strukovnog obrazovanja i osposobljavanja** prije svega je potrebna ekologizacija programa, kurikuluma i sadržaja SOO-a, ali i upravljanje ustanovama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje uz posvećivanje dužne pozornosti ekološkom otisku. To zahtijeva potporu ustanovama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u prilagodbi njihovih programa i osiguravanju da oni odgovaraju potrebama poduzeća koja su predvodnici u postizanju okolišnih ciljeva, ali i osiguravanju usklađenosti infrastrukture i tehnologije sa zahtjevima održivosti, čime se pridonosi i provedbi ciljeva održivog razvoja, primjerice pružanjem vještina potrebnih za val obnove i zelenu i održivu tranziciju. Nadalje, kao što je vidljivo i iz krize uzrokovane bolešću COVID-19, institucije za strukovno obrazovanje i osposobljavanje moraju prihvatiti digitalizaciju i imati jasnu digitalnu strategiju koja se bavi višestrukim dimenzijama: pružanjem digitalnih sadržaja za učenje, pedagoškim pristupima u

digitalnom učenju, ali i boljom upotrebom podataka za praćenje napretka polaznika, razvojem prilagođenih pristupa i predviđanjem vještina.

4. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje atraktivno je i temelji se na modernom i digitaliziranom pružanju osposobljavanja/vještina

Iako SOO pruža vrlo dobre izgleda za zapošljavanje u deficitarnim zanimanjima na tržištu rada, još je nedovoljno atraktivno polaznicima i poduzećima u većini država članica. To znači da je potrebno poduzeti više u pogledu **povećanja atraktivnosti SOO-a** inoviranjem i modernizacijom SOO-a, posebno u smislu novih okruženja za učenje, alata i pedagoških pristupa, s posebnim naglaskom na digitalizaciju. Simulatori koji se temelje na IKT-u, alati za virtualnu i proširenu stvarnost mogu znatno modernizirati i inovirati pružanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, povećati njegovu učinkovitost i dostupnost u usporedbi sa skupom fizičkom opremom. To može biti posebno korisno za mala poduzeća i naukovanja organizirana u malim i srednjim poduzećima.

Nove vrste vještina mogu se stjecati kroz suradničko poučavanje, interdisciplinarno učenje i učenje na temelju projekata. Još jedan aspekt atraktivnosti jest **prohodnost**: sustavi obrazovanja i osposobljavanja trebali bi omogućiti vertikalno i horizontalno kretanje između SOO-a, općeg školskog obrazovanja, visokog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Trebalo bi dodatno proširiti ponudu programa višeg SOO-a kako bi se ispunile povećane potrebe za naprednim strukovnim vještinama. Atraktivnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja mogle bi povećati i visokokvalitetne usluge usmjeravanja.

Internacionalizacija, transnacionalna mobilnost, uključujući natjecanja u virtualnim vještinama³⁵, snažne veze s drugim sektorima obrazovanja i osposobljavanja, istraživanje i dionici na tržištu rada ključni su za inovacije u osmišljavanju i provedbi SOO-a.

Povećana kvaliteta SOO-a bit će moguća samo s dobro osposobljenim i motiviranim **nastavnicima i voditeljima osposobljavanja**. Osoblje koje radi u SOO-u treba potporu u razvoju vlastitih vještina i ovladavanju novim tehnologijama, treba se osposobiti za rad u multikulturnom okruženju i razumjeti promjenjive potrebe na tržištu rada. Motivacija, napredovanje u karijeri i dobrobit nastavnika i voditelja osposobljavanja u SOO-u ključni su za povećanje atraktivnosti njihove struke. Takozvani hibridni nastavnici – vrsta osoblja koje radi u nepunom radnom vremenu u poduzeću i u nepunom radnom vremenu kao nastavnici u strukovnoj školi – mogu doprinijeti boljoj, strukturiranoj i češćoj suradnji između škola za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i poduzeća. Hibridni nastavnici mogu uvesti potrebne inovacije u školsko okruženje te bi mogli biti rješenje za sve veći nedostatak i starenje populacije nastavnika u strukovnom obrazovanju. Tim se konceptom pojedincima pružaju zanimljive mogućnosti razvoja karijere, dok školama i poduzećima donosi koristi, među ostalim dijeljenjem troškova plaća.

5. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje promiče jednake mogućnosti

Kvalitetno strukovno obrazovanje i osposobljavanje doprinosi i **uključivanju ranjivih skupina**. To znači da je potrebno osigurati široku dostupnost i ukloniti sve preostale prepreke sudjelovanju, među ostalima osoba s invaliditetom, niskokvalificiranih odraslih osoba, etničkih i rasnih manjina, uključujući Rome, te osoba migrantskog podrijetla. To može pomoći i u rješavanju problema u pogledu jednakosti pristupa digitalnim alatima za učenje, internetskoj vezi i potrebnim informatičkim uređajima, koji su se pojavili tijekom krize

³⁵ Natjecanja u vještinama povećavaju prepoznatljivost kvalificiranih osoba te pokazuju koliko su vještine važne u postizanju gospodarskog rasta i osobnog uspjeha. Na takvim se natjecanjima postavljaju visoki standardi izvrsnosti u različitim zanimanjima te se mjeri postizanje tih standarda. Mladim natjecateljima su poticaj da se još više trude i da svoju strast pretvore u struku.

uzrokovane bolešću COVID-19. Ciljanim mjerama i fleksibilnim oblicima osposobljavanja može se spriječiti rano napuštanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i pružiti mogućnosti za ponovno uključivanje u strukovno obrazovanje i osposobljavanje.

Postoji i potreba za rješavanjem problema rodni predrasuda promicanjem ravnoteže između tradicionalnih „muških” i „ženskih” zanimanja, među ostalim poticanjem sudjelovanja žena u strukovnom osposobljavanju za ono što su obično tradicionalna „muška” zanimanja i muškaraca u „ženskim” zanimanjima.

6. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje temelji se na kulturi osiguranja kvalitete (objašnjeno u prethodnom tekstu)

7. Provedba na nacionalnoj razini

Održiva partnerstva među svim relevantnim dionicima, uključujući javno-privatna partnerstva, ključna su za postizanje **učinkovitog upravljanja u SOO-u**. Države članice poziva se da što bolje iskoriste postojeće europske alate kao što su Europass, Europski kvalifikacijski okvir (EQF) ili ESCO (višejezična europska klasifikacija vještina, kompetencija, kvalifikacija i zanimanja) te ostvare maksimalnu sinergiju među njima kako bi se unaprijedilo automatsko uzajamno priznavanje kvalifikacija/diploma stečenih u SOO-u i ishoda razdoblja školovanja u inozemstvu. Fondovi i instrumenti Europske unije i dalje su usredotočeni na vještine i pružaju mogućnosti financiranja reformi SOO-a. Za učinkovitiju i djelotvorniju provedbu Preporuke predlaže se da nadležna nacionalna tijela u roku od godine dana od donošenja Preporuke utvrde mjere koje se trebaju poduzeti za provedbu ove Preporuke na nacionalnoj razini oslanjajući se na odgovarajuća nacionalna rješenja i postojeće financijske okvire i da prate njihovu provedbu.

Potpota na razini EU-a

Prijedlogom se želi potvrditi ključna uloga tripartitnog Savjetodavnog odbora za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (ACVT) u EU-ovu upravljanju u području politike SOO-a te se poziva na strukturiraniju metodu rada na temelju tekućeg programa rada. U Prijedlogu se poziva i na veću suradnju s drugim ključnim dionicima, kao što su predstavnici polaznika i pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

Prijedlogom se ne mijenjaju šire upravljačke strukture u području vještina, obrazovanja i osposobljavanja.

Potpota Europske komisije državama članicama s ciljem provedbe ove Preporuke mogla bi se postupno uvoditi jačanjem potpore strukturnim reformama naukovanja putem službe za potporu naukovanju³⁶ i novim poticanjem Europskog saveza za naukovanje u sinergiji s Garancijom za mlade, kao i širenjem usluga potpore za strukovno obrazovanje i osposobljavanje zajedno s CEDEFOP-om. Aktivnosti bi mogle obuhvaćati niz usluga, uključujući uzajamno učenje, stručne savjete, komparativno učenje, analitički rad i izgradnju kapaciteta za provedbu ove Preporuke.

Platforme centara strukovne izvrsnosti (CoVE) usmjerene su na poticanje „uzlazne konvergencije” izvrsnosti u SOO-u, a djeluju na dvjema razinama.

³⁶ Kao ključnu prateću mjeru u vezi s Preporukom Vijeća o Europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja Komisija je pokrenula službe za potporu naukovanju u studenome 2018. Cilj je poduprijeti članove Europskog saveza za naukovanje u omogućivanju većeg broja boljih prilika za naukovanje s pomoću centra znanja i umrežavanja. To uključuje i komparativno učenje, metodologiju koja kombinira utvrđivanje referentnih vrijednosti s uzajamnim učenjem i omogućava strukturirani postupak uzajamnog učenja među državama članicama o poboljšanju njihovih sustava naukovanja.

1. Nacionalna razina: u određenom lokalnom kontekstu, uključuju centre strukovne izvrsnosti u lokalne poduzetničke i inovacijske ekosustave i klastere te djeluju kao centri za širenje tehnologije za MSP-ove, uključujući digitalne alate za učenje (simulatore koji se temelje na IKT-u, virtualnu i proširenu stvarnost) te ih povezuju na europskoj razini.
2. Međunarodna razina³⁷: putem platformi centara strukovne izvrsnosti trebaju uspostaviti vrhunske referentne točke za strukovno osposobljavanje okupljanjem centara koji imaju zajedničke interese u pojedinim sektorima ili djelatnostima (npr. aeronautika, e-mobilnost, zelene i kružne tehnologije, IKT, zdravstvena skrb itd.) ili inovativne pristupe (npr. digitalna rješenja, umjetna inteligencija) za rješavanje društvenih izazova (npr. klimatske promjene, iscrpljivanje i oskudica resursa, onečišćenje, ostvarivanje ciljeva održivog razvoja, integracija migranata, usavršavanje osoba s niskim razinama kvalifikacija itd.).

Platforme će biti otvorene za zemlje s dobro razvijenim sustavima strukovne izvrsnosti, kao i za one u procesu razvoja sličnih pristupa, čiji je cilj istražiti puni potencijal ustanova za SOO da imaju proaktivnu ulogu u podupiranju rasta, konkurentnosti i inovacija. Platforme centara strukovne izvrsnosti nisu namijenjene izgradnji novih ustanova i infrastrukture za strukovno obrazovanje i osposobljavanje od nule. Umjesto toga, njihov je cilj okupiti niz lokalnih/regionalnih partnera kao što su pružatelji početnog i trajnog SOO-a, visokoobrazovne ustanove, uključujući sveučilišta primijenjenih znanosti i veleučilišta, istraživačke ustanove, znanstveni parkovi, klasteri, poduzeća, posebno mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća, komore i poslovna udruženja, socijalni partneri, vijeća za sektorske vještine, strukovna/sektorska udruženja, nacionalna i regionalna tijela i razvojne agencije, javne službe za zapošljavanje itd.

Važnu ulogu može imati *alat za samoprocjenu SELFIE* kojim se podupiru ustanove za obrazovanje i osposobljavanje u učinkovitoj upotrebi digitalnih tehnologija za poučavanje i učenje. Alat će se dodatno razviti i proširiti kako bi obuhvatio suradnju s poslodavcima u programima učenja kroz rad. Okvir EQAVET prilagođen je kako bi uključivao i kriterije/deskriptore kvalitete povezane s digitalizacijom poučavanja i učenja, među ostalim upotrebom alata SELFIE.

Europski sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja imaju potencijal da se afirmiraju kao *globalna referentna točka za razvoj vještina*. Na europskoj razini treba poduzeti niz mjera kojima se može promicati europsko vodstvo na globalnom tržištu osposobljavanja, kao što su potpora internacionalizaciji sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, promicanje natjecanja u vještinama ili organizacija komunikacijskih kampanja za poboljšanje atraktivnosti i ugleda strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

Inovativni element koji podupire izvrsnost i internacionalizaciju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koncept je *europskih temeljnih strukovnih profila* kojima bi se definirao određeni udio zajedničkog sadržaja osposobljavanja na europskoj razini. Kao dio platforme Europass i, ako je to moguće, dopunjeni strukovnim digitalnim sadržajem, profili mogu znatno olakšati mobilnost polaznika i radnika, automatsko priznavanje kvalifikacija u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i ishode razdoblja učenja u inozemstvu te razvoj zajedničkih kurikuluma za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, kvalifikacija i mikrokvalifikacija.

³⁷ To se odnosi na europsku i na neeuropsku dimenziju. Međunarodne platforme centara strukovne izvrsnosti moraju uključivati države članice EU-a, a mogu uključivati i druge zemlje u mjeri u kojoj njihovo sudjelovanje donosi dodanu vrijednost platformi.

Kako bi se ojačala europska dimenzija povećane transparentnosti i „izgradnje povjerenja” u prijedlogu se predlaže *uvodenje istorazinskog ocjenjivanja sustava osiguranja kvalitete* u SOO-u. Usmjerenost na europsku dimenziju logičan je nastavak uspješnih aktivnosti koje su se provodile od donošenja Preporuke o EQAVET-u 2009. i koje su većini zemalja pomogle da utvrde, preispitaju i usavrše svoje sustave osiguranja kvalitete. O formatu i metodama rada te ojačane europske dimenzije, čiji je cilj jačanje transparentnosti i izgradnja povjerenja s pomoću istorazinskog ocjenjivanja, potrebno je dodatno raspraviti sa svim relevantnim dionicima.

Pružatelji SOO-a i njihova udruženja ključni su akteri u provedbi reformi SOO-a na nacionalnoj razini te su nezaobilazni u provedbi politika i inicijativa EU-a. Oni trebaju širiti informacije o programu politike u području SOO-a i primjere dobre prakse koji se razmjenjuju na razini EU-a, ali i pružati povratne informacije o Komisijinim prijedlozima politika na temelju stručnog znanja i praktičnog iskustva. Potrebno je *ojačati strukturirani dijalog s pružateljima SOO-a radi jačanja njihova kapaciteta i povećanja njihove uloge u suradnji u tom području na razini EU-a*.

Poticat će se upotreba fondova i programa EU-a (kao što su *Next Generation EU* (Mehanizam za oporavak i otpornost, REACT-EU), Europski socijalni fond plus, Europski fond za regionalni razvoj, InvestEU, Erasmus+, Obzor Europa, Interreg, Digitalna Europa, Mehanizam za pravednu tranziciju, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj) kako bi se poduprlo ispunjenje obveza preuzetih u ovom prijedlogu.

Konkretno, predloženi Mehanizam za oporavak i otpornost i inicijativa REACT-EU mogu ublažiti socioekonomske učinke tranzicije i pandemije bolesti COVID-19. Prije svega, mogla bi se pojačati potpora za naukovanje i digitalizaciju ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje te ubrzati reforme SOO-a kojima se podupire neometano uvođenje kvalitetnih programa prekvalifikacije za osobe koje rade u sektorima snažno pogođenima krizom.

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 166. i 165.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) U Povelji Europske unije o temeljnim pravima³⁸ priznaje se pravo na obrazovanje i na pristup strukovnom i trajnom osposobljavanju, dok se prema UN-ovim ciljevima održivog razvoja do 2030.³⁹ želi postići jednak pristup svih žena i muškaraca pristupačnom i kvalitetnom tehničkom, strukovnom i tercijarnom obrazovanju, uključujući sveučilišno obrazovanje, te znatno povećanje broja mladih i odraslih osoba koje posjeduju vještine, što uključuje tehničke i strukovne vještine, relevantne za zapošljavanje, dostojanstvena radna mjesta i poduzetništvo.
- (2) U europskom stupu socijalnih prava⁴⁰, proglašenom 17. studenoga 2017., utvrđen je niz načela kojima se podupiru pravedno i dobro funkcioniranje tržišta rada i sustava socijalne skrbi, uključujući 1. načelo o pravu na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje te 4. načelo o aktivnoj potpori zapošljavanju.
- (3) Visokokvalitetni i inovativni sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja ljudima pružaju vještine za rad koje im pomažu da se prilagode i ostvare usporednu digitalnu i zelenu tranziciju, da se nose s izvanrednim situacijama i gospodarskim šokovima, istodobno podupirući gospodarski rast i socijalnu koheziju. Na taj im se način pružaju vještine koje će im pomoći u pronalaženju ili otvaranju radnih mjesta na tržištu rada.
- (4) Snažne strukovne politike važne su kako bi se postigao cilj promicanja kvalificirane, obrazovane i prilagodljive radne snage i tržišta rada koja se mogu prilagoditi gospodarskim promjenama, kako je utvrđeno u članku 145. UFEU-a.
- (5) Komunikacija Komisije „Europski zeleni plan”⁴¹ nova je europska strategija rasta čiji je cilj preobraziti gospodarstvo i društvo te ih usmjeriti na održiviji put. Škole, ustanove za osposobljavanje i sveučilišta u dobrom su položaju za razgovor s učenicima, roditeljima, poduzećima i širom zajednicom o promjenama koje su potrebne za uspješnu tranziciju. Proaktivna prekvalifikacija i usavršavanje nužni su kako bi se iskoristile prednosti zelene tranzicije.

³⁸ SL C 326, 26.10.2012.

³⁹ <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

⁴⁰ Dok. 13129/17.

⁴¹ COM(2019) 640 final.

- (6) U Komunikaciji Komisije „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju”⁴² istaknuta je potreba da vještine, zapošljivost i ljudski kapital zauzmu središnje mjesto putem Programa vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost⁴³, uz koji će se izraditi prijedlog preporuke Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Također se najavljuje daljnji rad na europskom prostoru obrazovanja te novi okvir za suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja s državama članicama.
- (7) U Komunikaciji Komisije „Nova industrijska strategija za Europu”⁴⁴ poziva se na odlučno djelovanje kako bi cjeloživotno učenje postalo stvarnost za sve te kako bi se osiguralo da obrazovanje i osposobljavanje idu ukorak i pomažu u ostvarivanju usporednih tranzicija. Poziva i visoko obrazovanje te strukovno obrazovanje i osposobljavanje da osiguraju više znanstvenika, inženjera i tehničara za tržište rada. Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo⁴⁵ i Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.⁴⁶ naglašavaju ključnu ulogu vještina u prelasku na zeleno i čisto gospodarstvo.
- (8) U Komunikaciji Komisije „Strategija za MSP-ove za održivu i digitalnu Europu”⁴⁷ naglašava se da je dostupnost kvalificiranog osoblja ili iskusnih rukovoditelja postala najvažniji problem za četvrtinu mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća u EU-u⁴⁸ te da je nedostatak kvalificiranih zaposlenika najvažnija prepreka novim ulaganjima diljem EU-a⁴⁹. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje od posebne je važnosti za mala i srednja poduzeća kako bi se osiguralo da njihova radna snaga posjeduje potrebne vještine.
- (9) U Komunikaciji Komisije o Uniji ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.⁵⁰ naglašava se važnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za žene i muškarce kako bi se osigurala rodna ravnoteža u zanimanjima u kojima tradicionalno prevladavaju muškarci ili žene i kako bi se riješio problem rodnih stereotipa.
- (10) U Komunikaciji Komisije o proračunu EU-a za provedbu europskog plana oporavka⁵¹ utvrđen je odvažan i sveobuhvatan plan za europski oporavak. Plan se temelji na solidarnosti i pravednosti te zajedničkim načelima i vrijednostima Unije. Njime se utvrđuje kako ponovno pokrenuti europsko gospodarstvo, potaknuti zelenu i digitalnu tranziciju te učiniti gospodarstvo pravednijim, otpornijim i održivijim za buduće generacije.
- (11) Od 2013. Garancija za mlade⁵² pomogla je mladima da uđu na tržište rada nudeći im kvalitetnu ponudu za posao, nastavak obrazovanja, naukovanje ili stažiranje u roku od četiri mjeseca nakon što postanu nezaposleni ili napuste školovanje. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje pokazalo se učinkovitim u olakšavanju prelaska na tržište rada mladih koji su izloženi riziku od isključenosti. Atraktivno strukovno obrazovanje i osposobljavanje relevantno za tržište rada u budućnosti može imati još

⁴² COM(2020) 14 final.

⁴³ COM(2020) 274 final.

⁴⁴ COM(2020) 102 final.

⁴⁵ COM(2020) 98 final.

⁴⁶ COM(2020) 380 final.

⁴⁷ COM(2020) 103 final.

⁴⁸ Anketa o pristupu poduzeća financiranju (SAFE) 2019., https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/safe/html/index.en.html

⁴⁹ Izvješće EIB-a o ulaganjima za 2018./2019., <https://www.eib.org/en/publications/investment-report-2018>

⁵⁰ COM(2020) 152 final.

⁵¹ COM(2020) 442 final.

⁵² SL C 120, 26.4.2013., str. 1.–6.

veću ulogu u okviru Garancije za mlade u sprečavanju nezaposlenosti mladih i njihovoj pripremi za buduće prilike na tržištu rada, posebno u okviru zelene i digitalne tranzicije.

- (12) Cilj je Komisijina Prijedloga uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom socijalnom fondu plus (ESF+) osigurati veću relevantnost sustava obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada te jednak pristup prilikama za cjeloživotno učenje za sve, putem usavršavanja i prekvalifikacije.
- (13) U Komisijinu Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi programa „Erasmus”: programa Unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1288/2013 predviđa se sljedeće: integriranu narav programa za razdoblje 2014.–2020. kojim se obuhvaća učenje u svim kontekstima – formalnom, neformalnom i informalnom te u svim fazama života – trebalo bi zadržati radi poticanja fleksibilnih načina učenja kojima se pojedincima omogućuje razvoj tih kompetencija koje su potrebne za suočavanje s izazovima 21. stoljeća.
- (14) Ova se Preporuka temelji na nizu inicijativa u području obrazovanja i osposobljavanja te vještina koje su razvijene na europskoj razini, kako je sažeto prikazano u Prilogu I. te će pridonijeti Programu vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, ažuriranom Akcijskom planu za digitalno obrazovanje, europskom prostoru obrazovanja i strateškom okviru za suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja.
- (15) Ovom se Preporukom ispunjava cilj europskog prostora obrazovanja, odnosno razvoj istinskog europskog prostora za učenje u kojem granice ne ometaju visokokvalitetno i uključivo obrazovanje i osposobljavanje, a čiji je cilj uklanjanje prepreka priznavanju svjedodžbi o završetku školovanja i visokoškolskih kvalifikacija te razdoblja učenja u inozemstvu, kao i rad na jednostavnijem prekograničnom vrednovanju potvrda o osposobljavanju i cjeloživotnom učenju.
- (16) Polazeći od prioriteta pojačane europske suradnje u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (Kopenhaški proces), koja je predmet Rezolucije Vijeća od 19. prosinca 2002.⁵³, visokokvalitetno i fleksibilno strukovno obrazovanje i osposobljavanje te transnacionalna mobilnost ostali su u središtu globalne vizije za modernizaciju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koju su utvrdili nadležni ministri 2010. u Izjavi iz Bruges⁵⁴.
- (17) U zaključcima iz Rige od 22. lipnja 2015.⁵⁵ ministri nadležni za strukovno obrazovanje i osposobljavanje dogovorili su se o skupu prioriteta koji služe kao smjernice za ostvarivanje te vizije, a uključeni su u Zajedničko izvješće Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.)⁵⁶ te u Program novih vještina za Europu iz 2016.⁵⁷, čime je politika Unije u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja dobila dodatni jak poticaj, sa snažnijim naglaskom na atraktivnosti i kvaliteti.

⁵³ SL C 13, 18.1.2003.

⁵⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/en/content/bruges-communication>
⁵⁵ https://www.izm.gov.lv/images/RigaConclusions_2015.pdf

⁵⁶ SL C 417, 15.12.2015., str. 25.–35.

⁵⁷ COM(2016) 381 final.

- (18) Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o uspostavi Europskog referentnog okvira za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET)⁵⁸ donesena je kako bi se državama članicama pomoglo da poboljšaju kvalitetu svojih sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, a referentni okvir trebao je pridonijeti transparentnosti politika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja među državama članicama. Tijekom desetgodišnje provedbe EQAVET je potaknuo reforme nacionalnih sustava osiguranja kvalitete, ali nije znatno pridonio poboljšanju transparentnosti sustava osiguranja kvalitete. Nadalje, uglavnom se primjenjivao u školskom početnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Stoga bi okvir za EQAVET-a iz 2009. trebalo uključiti u ovu Preporuku i dodati elemente kojima se uklanjaju nedostaci u njegovoj provedbi u vezi s kvalitetom ishoda učenja, certificiranjem i ocjenjivanjem, savjetovanjem s dionicima, ulogom nastavnika i voditelja osposobljavanja, učenjem kroz rad te fleksibilnošću strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Kako bi se poboljšalo uzajamno učenje, povećala transparentnost i dosljednost mehanizama osiguravanja kvalitete u pružanju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te ojačalo uzajamno povjerenje među državama članicama EU-a, trebalo bi u EU-u uvesti istorazinsko ocjenjivanje osiguranja kvalitete na razini sustava.
- (19) Cilj Preporuke Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o uspostavi Europskog sustava bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje („ECVET”)⁵⁹ bio je poboljšati priznavanje, prikupljanje i prijenos ishoda učenja, podupirati mobilnost i cjeloživotno učenje te uspostaviti europski sustav prikupljanja i prijenosa bodova u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Tijekom desetgodišnje provedbe ECVET je uvelike pridonio razvoju kvalitetnijeg iskustva u području mobilnosti upotrebom i dokumentiranjem jedinica ishoda učenja. Međutim, koncept bodova u okviru ECVET-a nije zaživio i ECVET nije doveo do razvoja europskog sustava prikupljanja i prijenosa bodova u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Stoga bi u ovu Preporuku Vijeća trebalo uključiti ključna načela ECVET-a (npr. jedinice ishoda učenja) povezana s fleksibilnošću. Alati ECVET-a (npr. sporazum o učenju i memorandum o razumijevanju) za potporu mobilnosti polaznika SOO-a trebali bi se dodatno razvijati u okviru drugih instrumenata EU-a poput onih koji se podupiru u okviru programa Erasmus+. Za strukovne kvalifikacije stečene u obrazovanju nakon srednjoškolskog ili u tercijarnom obrazovanju može se primjenjivati europski sustav prijenosa i prikupljanja bodova koji je već u upotrebi.
- (20) U Preporuci Vijeća od 15. ožujka 2018. o europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja⁶⁰ utvrđeno je 14 ključnih kriterija koje bi države članice i dionici trebali primjenjivati za razvoj kvalitetnih i učinkovitih naukovanja kojima se osigurava razvoj vještina povezanih s poslom i osobni razvoj naučnika.
- (21) CEDEFOP je pratio prioritete dogovorene u zaključcima iz Rige od 22. lipnja 2015. i pritom utvrdio niz područja u kojima su zemlje napredovale s programom modernizacije strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, posebno kad je riječ o naukovanju i učenju kroz rad, osiguranju kvalitete, uspostavi mehanizama za predviđanje potreba za vještinama i savjetodavnih tijela koja uključuju socijalne partnere, povećanju prohodnosti i fleksibilnosti te, u novije vrijeme, većem naglasku na digitalnim vještinama. Međutim, s obzirom na zelenu i digitalnu tranziciju potrebno je znatno proširiti i poboljšati ponudu u području trajnog strukovnog obrazovanja i

⁵⁸ SL C 155, 8.7.2009.

⁵⁹ SL C 155, 8.7.2009.

⁶⁰ SL C 153, 2.5.2018.

osposobljavanja za mlade i odrasle, uz istodobno povećanje atraktivnosti i kvalitete početnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

- (22) Mnoge zemlje imaju inicijative za promicanje izvrsnosti u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te za bolje povezivanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja s ekosustavima inovacija i vještina. Na temelju tih primjera uspješno se isprobava koncept centara strukovne izvrsnosti kako bi postali vrhunske referentne točke za osposobljavanje u posebnim područjima kad je riječ o početnom osposobljavanju i trajnom usavršavanju i prekvalifikaciji.
- (23) U svojem Mišljenju o budućnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja⁶¹ donesenom u prosincu 2018. Savjetodavni odbor za strukovno osposobljavanje (ACVT) iznio je viziju izvrsnog, uključivog i cjeloživotnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koje ispunjava zahtjeve budućnosti proizašle iz gospodarskih, tehnoloških i društvenih promjena. U Mišljenju je Komisija pozvana da pripremi prijedlog za pojednostavnjenje i konsolidaciju političkog okvira EU-a za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, upravljanje njime i postojeće instrumente u obliku sveobuhvatne preporuke Vijeća.
- (24) Za potrebe ove Preporuke strukovno obrazovanje i osposobljavanje tumači se kao obrazovanje i osposobljavanje putem kojeg mladi i odrasli stječu znanje, umijeća, vještine i kompetencije potrebne za određena zanimanja ili općenito na tržištu rada, a može se pružati u formalnom i neformalnom okruženju, na svim razinama Europskoga kvalifikacijskog okvira, uključujući tercijarnu razinu.
- (25) S obzirom na njezinu neobvezujuću prirodu ovom Preporukom poštuju se načela supsidijarnosti i proporcionalnosti te bi je trebalo provoditi u skladu s europskim i nacionalnim pravom i praksom. Ovom se Preporukom posebno ne dovodi u pitanje Direktiva 2005/36/EZ⁶² kako je izmijenjena Direktivom 2013/55/EZ⁶³ o priznavanju stručnih kvalifikacija i režimu automatskog priznavanja koji je u njoj predviđen.

PREPORUČUJE DRŽAVAMA ČLANICAMA DA:

- (a) rade na provedbi politike EU-a u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koja:
- *omogućuje mladima i odraslima da steknu vještine potrebne za napredovanje na tržištu rada i u društvu koji se mijenjaju, da upravljaju oporavkom i pravednom tranzicijom prema zelenom i digitalnom gospodarstvu u doba demografskih promjena i tijekom svih gospodarskih ciklusa,*
 - *osigurava uključivost i jednake mogućnosti te doprinosi postizanju otpornosti, socijalne pravednosti i blagostanja te*
 - *uspostavlja europsko strukovno obrazovanje i osposobljavanje kao globalnu referentnu točku za razvoj vještina;*
- (b) pokrenu mjere i ulaganja za provedbu te politike u skladu s načelima definiranim u točkama 1.–23. u nastavku i
- (c) rade na postizanju sljedećih **ciljeva** do 2025. koji su dio relevantnih europskih okvira za praćenje, uključujući u području obrazovanja i osposobljavanja te socijalne politike i politike zapošljavanja:

⁶¹ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>

⁶² SL L 255, 30.9.2005.

⁶³ SL L 354, 28.12.2013.

- **udio zaposlenih osoba sa svjedodžbom trebao bi iznositi najmanje 82 %⁶⁴,**
- **60 % osoba koje su nedavno završile SOO ostvaruje koristi od izloženosti učenju kroz rad** tijekom svojeg strukovnog obrazovanja i osposobljavanja⁶⁵. Taj se cilj odnosi na sve oblike učenja kroz rad, čime će se doprinijeti povećanim mogućnostima naukovanja koje se mogu poduprijeti Garancijom za mlade,
- **8 % polaznika SOO-a ostvaruje koristi od mobilnosti u svrhu učenja u inozemstvu⁶⁶.**

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje brzo se prilagođava dinamičnim promjenama na tržištu rada

1. U programima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja nudi se uravnotežena kombinacija **strukovnih i tehničkih vještina** koje su dobro usklađene sa svim gospodarskim ciklusima, radnim mjestima i metodama rada koje se stalno mijenjaju te **ključnih kompetencija⁶⁷**, uključujući čvrste osnovne vještine, digitalne, transverzalne, zelene i ostale životne vještine koje pružaju snažne temelje za otpornost, cjeloživotnu zapošljivost, socijalnu uključenost, aktivno građanstvo i osobni razvoj;
2. Kurikulumi za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, ponude programa i kvalifikacije stalno se ažuriraju na temelju **pouzdatih podataka o vještinama** (sustavi za praćenje osoba koje su stekle kvalifikacije, mehanizmi za predviđanje potreba za vještinama, uključujući na sektorskoj i regionalnoj razini);
3. Pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja imaju odgovarajući stupanj **autonomije, fleksibilnosti, potpore i financiranja** kako bi mogli brzo reagirati na promjene u potrebnim vještinama i prilagoditi programe koje nude zelenoj i digitalnoj tranziciji i gospodarskim ciklusima;
4. Programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama obuhvaćaju komponente **učenja kroz rad**, koje su proširene i na trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje; **programi naukovanja⁶⁸** dodatno su razvijeni kako bi se poboljšale ponude Garancije za mlade⁶⁹ te su nadopunjeni odgovarajućom potporom⁷⁰ i mjerama za stabilizaciju ponude naukovanja te za rješavanje specifičnih izazova s kojima se suočavaju mala poduzeća;

⁶⁴ Time će se obuhvatiti dobna skupina od 20 do 34 godine s najmanje srednjom školskom ili stručnom spremom koja je napustila obrazovanje prije 1–3 godine.

⁶⁵ Time će se obuhvatiti dobna skupina od 15 do 34 godine koja je napustila obrazovanje i osposobljavanje prije 1–3 godine. Pokazatelj će se temeljiti na podacima koji će se prikupljati od 2021. kao dio ankete o radnoj snazi EU-a.

⁶⁶ Mjerit će se kao udio polaznika koji su sudjelovali u programu mobilnosti u kalendarskoj godini u odnosu na ukupan broj polaznika koji te godine završavaju SOO. Pokazatelj će se temeljiti na podacima o mobilnosti prikupljenima iz podataka programa Erasmus+ i podacima o osobama koje su završile SOO dobivenima od UNESCO-a, OECD-a i Eurostata (UOE). Osim toga, prema potrebi, podaci iz programa mobilnosti nacionalnih tijela mogli bi se upotrijebiti i za dopunu podataka iz programa Erasmus+.

⁶⁷ Kako je utvrđeno u Preporuci Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje.

⁶⁸ Kako je definirano u Preporuci Vijeća od 15. ožujka 2018. o europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja.

⁶⁹ Kako je utvrđeno u Preporuci Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi Garancije za mlade.

⁷⁰ To može uključivati centre za osposobljavanje među poduzećima.

Fleksibilnost i mogućnosti za napredovanje u središtu su strukovnog obrazovanja i osposobljavanja

5. Programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja **personalizirani su i usmjereni na polaznika**, omogućavaju pristup nastavi u učionici i digitalnom ili kombiniranom učenju, fleksibilne i modularne puteve kojima se priznaju ishodi neformalnog i informalnog učenja te napredovanje u karijeri i učenju; programi trajnog strukovnog osposobljavanja osmišljeni su tako da se brzo mogu prilagoditi sektorskim, poslovnim ili individualnim potrebama za usavršavanjem ili prekvalifikacijom;
6. programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja temelje se na **modulima ili jedinicama ishoda učenja** te postoje mehanizmi vrednovanja koji omogućuju prijenos, priznavanje i prikupljanje ishoda učenja pojedinaca s ciljem stjecanja kvalifikacije, djelomične kvalifikacije ili mikrokvalifikacije, ovisno o slučaju⁷¹;

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje pokretač je inovacija i rasta te priprema polaznike za digitalnu i zelenu tranziciju te deficitarna zanimanja

7. Otpornost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja postiže se njegovim uključivanjem u gospodarske, industrijske i inovacijske strategije, uključujući one povezane s **oporavkom te zelenom i digitalnom tranzicijom**. Stoga je potrebno znatno proširiti ponudu **trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja** poticanjem stjecanja poduzetničkih, digitalnih i zelenih vještina u skladu s potražnjom;
8. **Centri strukovne izvrsnosti** djeluju kao katalizatori lokalnog poslovnog ulaganja, podržavaju oporavak, zelenu i digitalnu tranziciju, europske i regionalne inovacije i strategije pametne specijalizacije, razvoj strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na višim razinama kvalifikacija (razinama od 5 do 8 Europskog kvalifikacijskog okvira) te pružaju inovativne usluge kao što su klasteri, poduzetnički inkubatori za novoosnovana poduzeća i tehnološke inovacije za MSP-ove, kao i inovativna rješenja za usavršavanje radnika koji bi mogli postati višak;
9. Institucije za strukovno obrazovanje i osposobljavanje imaju pristup najsuvremenijoj infrastrukturi, uvode **strategije digitalizacije**⁷² i uključuju **okolišnu i socijalnu održivost** u svoje programe i organizacijsko upravljanje, čime pridonose provedbi UN-ovih ciljeva održivog razvoja;

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje atraktivan je izbor i temelji se na modernom i digitaliziranom pružanju osposobljavanja/vještina

10. **Programi višeg strukovnog obrazovanja i osposobljavanja** na razinama od 5 do 8 Europskog kvalifikacijskog okvira dodatno se razvijaju kako bi se zadovoljile rastuće potrebe za naprednim strukovnim vještinama;
11. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje uključeno je u **kontinuitet cjeloživotnog učenja** te postoji **fleksibilnost i prohodnost** između početnog i trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, općeg obrazovanja i visokog obrazovanja;
12. Programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja izvode se u odgovarajućoj kombinaciji **otvorenih, digitalnih i participativnih okruženja za učenje**, uključujući radna mjesta pogodna za učenje, a prate ih najsuvremenija i dostupna

⁷¹ U skladu s Preporukom Vijeća od 20. prosinca 2012. o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja.

⁷² Na primjer, alat za samoprocjenu SELFIE podupire ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u upotrebi digitalnih tehnologija za učinkovito poučavanje i učenje te u jačanju njihove suradnje s poslodavcima u programima učenja kroz rad.

infrastruktura, oprema i tehnologija te raznovrsni pedagoški pristupi i alati, posebno simulatori koji se temelje na IKT-u, virtualna i proširena stvarnost kojima se povećava dostupnost i učinkovitost pružanja osposobljavanja, uključujući za mala poduzeća⁷³;

13. **Nastavnici, voditelji osposobljavanja i rukovoditelji** u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kontinuirano se stručno razvijaju kako bi: provodili visokokvalitetno osposobljavanje; poticali tehničke i digitalne vještine i učinkovite inovativne metode osposobljavanja; radili s digitalnim alatima za učenje te u raznolikim i multikulturalnim okruženjima. Njihove karijere postaju atraktivnije zahvaljujući širim pristupima zapošljavanju, poboljšanim prilikama za razvoj karijere, npr. kao hibridni nastavnici / voditelji osposobljavanja⁷⁴ te pojačanoj suradnji između nastavnika / voditelja osposobljavanja u SOO-u i poduzeća;
14. Strategije **internacionalizacije** podupiru strateški pristup međunarodnoj suradnji u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, uključujući u pograničnim regijama EU-a; takve strategije promiču primjere uspješne nacionalne prakse diljem svijeta i sudjelovanje u međunarodnim **natjecanjima u vještinama**;
15. Polaznici i osoblje u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju imaju mogućnost **mobilnosti u svrhu učenja**, uključujući virtualnu mobilnost, dugoročnu mobilnost i mobilnost u treće zemlje, zahvaljujući korištenju i priznavanju jedinica ishoda učenja i relevantnih europskih alata⁷⁵;
16. Jasne i pristupačne informacije o mogućnostima učenja, rada i vrednovanja u cijelom EU-u dostupne su u okviru visokokvalitetnih **usluga cjeloživotnog usmjeravanja** u kojima se uvelike koriste digitalne usluge;

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje promiče jednake mogućnosti

17. **Programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja uključivi su** za skupine u nepovoljnom položaju, kao što su osobe s invaliditetom, niskokvalificirane odrasle osobe, etničke i rasne manjine, uključujući Rome, osobe migrantskog podrijetla i osobe koje imaju manje prilika zbog toga gdje se nalaze. Ciljanim mjerama i fleksibilnim oblicima osposobljavanja može se spriječiti rano napuštanje obrazovanja i osposobljavanja te podržati prelazak iz škole na posao;
18. Programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja **dostupni su** putem digitalnih platformi za učenje, uz potporu alata, uređaja i internetske veze, posebno za ranjive skupine i ljude u ruralnim i udaljenim područjima;
19. Ciljanim mjerama promiče se **rodna ravnoteža** u tradicionalno „muškim” ili „ženskim” zanimanjima te se nastoje ukloniti rodni stereotipi i druge vrste stereotipa;

⁷³ Oni nadalje mogu uključivati suradničko poučavanje, interdisciplinarno učenje i učenje na temelju projekata, nove organizacijske metode u ustanovama za osposobljavanje i poduzećima te umjetnu inteligenciju.

⁷⁴ Hibridni nastavnici / voditelji osposobljavanja vrsta su osoblja koje radi u nepunom radnom vremenu u poduzeću i u nepunom radnom vremenu kao nastavnici u strukovnoj školi ili centru. Taj bi pristup mogao doprinijeti boljoj, strukturiranoj i češćoj suradnji između škola za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i poduzeća. Hibridni nastavnici mogu uvesti potrebne inovacije u školsko okruženje te bi mogli biti rješenje za sve veći nedostatak i starenje populacije nastavnika u strukovnom obrazovanju. Taj pristup pojedincima pruža zanimljive mogućnosti razvoja karijere, dok školama i poduzećima donosi koristi, među ostalim dijeljenjem troškova plaća.

⁷⁵ Na primjer, predloži za memorandum o razumijevanju i sporazum o učenju.

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje temelji se na kulturi osiguranja kvalitete

20. **Europski referentni okvir za osiguranje kvalitete (EQAVET)**, kako je opisan u Prilogu II., uključen je u nacionalne sustave osiguranja kvalitete za početno i trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje; obuhvaća strukovno obrazovanje i osposobljavanje u svim okruženjima za učenje (kao što su učenje u školi i učenje kroz rad, uključujući programe naukovanja) i sve vrste učenja (digitalno, u učionici ili kombinirano) koje izvode javni i privatni pružatelji usluga te se temelji na skupu zajedničkih pokazatelja za osiguranje kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji se primjenjuju i na razini sustava i na razini pružatelja usluga, kako je navedeno u Prilogu II.;
21. **Nacionalna referentna točka za osiguranje kvalitete** za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i dalje okuplja sve relevantne dionike na nacionalnoj i regionalnoj razini kako bi mogla:
- poduzimati konkretne inicijative za provedbu i daljnji razvoj okvira EQAVET,
 - obavješćivati i mobilizirati širok raspon dionika, uključujući centre strukovne izvrsnosti, u provedbi okvira EQAVET-a,
 - podupirati samoocjenjivanje kao komplementarno i djelotvorno sredstvo osiguranja kvalitete koje omogućuje mjerenje uspjeha i utvrđivanje područja za poboljšanje, uključujući u pogledu digitalne spremnosti sustava i ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje,
 - aktivno sudjelovati u europskoj mreži za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju,
 - dostavljati ažurirani opis nacionalnih mehanizama osiguranja kvalitete na temelju okvira EQAVET,
 - sudjelovati u **istorazinskom ocjenjivanju**⁷⁶ osiguranja kvalitete na razini EU-a kako bi se povećala transparentnost i dosljednost mehanizama osiguranja kvalitete te kako bi se ojačalo povjerenje među državama članicama;

Provedba na nacionalnoj razini

Preporučuje se da države članice poduzmu mjere za provedbu te politike na nacionalnoj razini, zajedno sa socijalnim partnerima i drugim relevantnim dionicima. Pritom bi trebale:

22. Osigurati održiva javno-privatna **partnerstva** za upravljanje strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem. Uključiti socijalne partnere i sve relevantne dionike, uključujući ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, sektore i poduzeća svih veličina, javne i privatne službe za zapošljavanje, posrednička tijela kao što su industrijske, trgovačke i obrtničke komore, stručne i sektorske organizacije, nacionalni koordinatori provedbe Garancije za mlade, ESF i ostale inicijative EU-a, sektor informacijskih tehnologija, centri strukovne izvrsnosti, klasteri, organizacije polaznika i roditelja te lokalna, regionalna i nacionalna tijela. Promicati takva partnerstva na regionalnoj i sektorskoj razini;
23. Na najbolji način upotrebljavati **europske alate za transparentnost**, kao što su Europski kvalifikacijski okvir, Europski sustav prijenosa i prikupljanja bodova (ECTS), Europass i klasifikacija europskih vještina, kompetencija, kvalifikacija i

⁷⁶ Istorazinsko ocjenjivanje je vrsta uzajamnog učenja kojom se nastoje oblikovati bolji i transparentni programi osiguranja kvalitete na razini sustava, na temelju posebne metodologije koju će razviti Europska mreža za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

zanimanja (ESCO), olakšavati automatsko uzajamno priznavanje potpunih ili djelomičnih kvalifikacija, mikrokvalifikacija i ishoda razdoblja školovanja u inozemstvu⁷⁷, omogućiti polaznicima korištenje različitim značajkama Europassa (npr. bilježenje njihova iskustva, vještina i kvalifikacija u internetskom profilu koji služi za profesionalno usmjeravanje, dobivanje digitalno potpisanih potvrda o kvalifikacijama i primanje prijedloga i traženje mogućnosti za učenje i posao, kvalifikacije, vrednovanje, priznavanje itd.);

24. Na najbolji mogući način iskoristiti fondove i instrumente Europske unije kojima se podupiru reforme i/ili ulaganja u strukovno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući digitalizaciju i održivost okoliša, kao što su *Next Generation EU* (Mehanizam za oporavak i otpornost, REACT-EU), Europski socijalni fond+, SURE, Europski fond za regionalni razvoj, InvestEU, Erasmus+, Obzor Europa, Interreg, Digitalna Europa, Mehanizam za pravednu tranziciju i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj te Fond za modernizaciju; poticati daljnja ulaganja javnog i privatnog sektora u strukovno obrazovanje i osposobljavanje;
25. Definirati **mjere koje će se poduzeti za provedbu ove Preporuke** na nacionalnoj razini u roku od godine dana od njezina donošenja te pratiti njihovu provedbu, uključujući odgovarajućom dodjelom nacionalnih sredstava i stavljanjem snažnog naglaska na uključivanje digitalizacije i ekološke održivosti u cijeli sektor strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

POZDRAVLJA NAMJERU KOMISIJE DA:

provodi politiku Unije u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kojom se podupire djelovanje država članica, što uključuje:

26. Osiguravanje **djelotvornog upravljanja** politikom EU-a za strukovno obrazovanje i osposobljavanje putem tripartitnog Savjetodavnog odbora za strukovno osposobljavanje na temelju tekućeg programa rada i u suradnji s glavnim direktorima za strukovno obrazovanje i osposobljavanje⁷⁸, predstavnicima polaznika i pružateljima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja;
27. Osiguravanje da se politika EU-a za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u potpunosti odražava u provedbi europskog plana oporavka, Europskog **zelenog plana** i **nove industrijske strategije za Europu** te da je dio Programa vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, **Akcijskog plana za digitalno obrazovanje**, sveukupnog europskog okvira za suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja te **europskog prostora obrazovanja**;
28. Jačanje potpore **strukturnim reformama naukovanja** putem službe za potporu naukovanju i novi poticaj Europskom savezu za naukovanje u sinergiji s Garancijom za mlade; postupno širenje **usluga potpore** za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u suradnji s CEDEFOP-om;
29. Podupiranje cilja postupne uspostave i razvoja 50 europskih platformi **centara strukovne izvrsnosti** i istraživanje **europskih temeljnih strukovnih profila**, kao dijela platforme Europass i dopunjenih, ako je to moguće, strukovnim digitalnim sadržajem, s ciljem olakšavanja mobilnosti polaznika i radnika, automatskog

⁷⁷ U skladu s Preporukom Vijeća od 26. studenoga 2018. o promicanju automatskog uzajamnog priznavanja kvalifikacija visokog obrazovanja i srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja te ishoda razdoblja učenja u inozemstvu.

⁷⁸ Glavne direktore za strukovno obrazovanje i osposobljavanje imenuju države članice; Komisija vodi svoju evidenciju na temelju informacija koje su dostavile države članice.

priznavanja kvalifikacija i razvoja zajedničkih kurikuluma za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, kvalifikacija i mikrokvalifikacija;

30. Podupiranje kvalitativne i učinkovite digitalizacije pružanja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u školi i kroz rad promicanjem upotrebe **europskih okvira kompetencija i alata za samoprocjenu**, kao što je SELFIE⁷⁹, te istraživanje izvedivosti provedbe ankete na razini EU-a za škole za strukovno obrazovanje i osposobljavanje;
31. Promicanje **europskog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kao globalne referentne točke za razvoj vještina**, uključujući podupiranjem internacionalizacije sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u suradnji s Europskom zakladom za osposobljavanje (ETF), organiziranjem natjecanja u vještinama i komunikacijskim kampanjama usmjerenima na povećanje atraktivnosti i ugleda SOO-a te pružanjem jednostavnog pristupa informacijama o SOO-u i povezanim prilikama za razvoj karijere oslanjajući se na značajke Europassa i dodatno ih razvijajući;
32. Podupiranje nastojanja država članica u provedbi ove Preporuke, jačanje kapaciteta ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući njihovu digitalizaciju i ekološku održivost, te promicanje istraživanja u SOO-u na nacionalnoj razini i na razini EU-a sredstvima relevantnih **fondova i programa Unije** (*Next Generation EU* (Mehanizam za oporavak i otpornost, REACT-EU), Europski socijalni fond+, SURE, Europski fond za regionalni razvoj, InvestEU, Erasmus+, Obzor Europa, Interreg, Digitalna Europa, Mehanizam za pravednu tranziciju, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Fond za modernizaciju);
33. Osiguravanje **kvalitativnog i kvantitativnog praćenja** u skladu sa zajedničkim ciljevima definiranim u ovoj Preporuci, kao i drugih relevantnih podataka, uključujući podatke o ulaganjima, te upotreba tih podataka za europski semestar i relevantne europske okvire za praćenje i izvješćivanje; **izvješćivanje** Vijeća o provedbi Preporuke svakih pet godina oslanjajući se na godišnje praćenje koje provodi Cedefop.

Ovom se Preporukom zamjenjuje Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o uspostavi Europskog referentnog okvira za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju („EQAVET”) i Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o uspostavi Europskog sustava bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje („ECVET”).

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*

⁷⁹ https://ec.europa.eu/education/schools-go-digital/about-selfie_hr